

บทที่ 6

ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีการค่าของผู้ประกอบการ

บทที่ 6 ศึกษาถึงปัญหาในคานบัพัญญติแห่งประมวลรัษฎากร อันเป็นการวิเคราะห์ในเรื่องของไหว้และจุดคณของประมวลรัษฎากร ซึ่งผู้เสียภาษีอาจใช้ประโยชน์ได้ โดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือเป็นเรื่องที่บัพัญญติของกฎหมายก่อให้เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี ในบทนี้จะได้ทำการศึกษาถึงเรื่อง วิธีการหลีกเลี่ยงภาษีของผู้ประกอบการ อันเป็นการกระทำผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากการขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่และความไม่สมบูรณ์ในประสิทธิภาพของการดำเนินการจัดเก็บ จึงทำให้ปัญหาการหลีกเลี่ยงโดยผิดกฎหมายยังมีอยู่แพร่หลายทั่วไป

ปัญหาเกี่ยวกับ "ผู้ประกอบการ" นั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เนื่องมาจากการพยายามหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งมีวิธีการอยู่มากมายทั้งทางตรง ทางอ้อม บางครั้งเป็นไปโดยมิได้เจตนาของผู้ประกอบการ แต่บางครั้งหรือส่วนใหญ่เป็นไปเพราะความตั้งใจในการที่จะหาทางหลีกเลี่ยง โดยหาวิธีการต่าง ๆ ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีของผู้ประกอบการนี้ อาจแยกพิจารณาออกเป็นเรื่อง ๆ ได้ ดังนี้.-

การแจ้งยอดรายรับเพื่อเสียภาษีการค่าต่ำกว่าความเป็นจริง

การแจ้งยอดรายรับในแบบแสดงรายการเสียภาษีการค่านั้น เป็นการประเมินรายรับด้วยตนเองของผู้ประกอบการ (เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจะตรวจสอบ หรือรู้ได้ทันทีว่าถูกต้องหรือไม่ ในขณะที่ผู้ประกอบการนำมายื่น) เพื่อที่จะเสียภาษีน้อย ผู้เสียภาษีมักแสดงยอดรายรับต่ำกว่าความเป็นจริง วิธีการแจ้งรายรับต่ำกว่าความเป็นจริงมีอยู่มากมายหลายวิธีดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. การบันทึกข้อมูลเท็จและการปลอมแปลงหลักฐาน

การจงใจที่ร้ายยิ่งกว่าความเห็นจริงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นวิธีหนึ่งในการหลีกเลี่ยงภาษีที่ผู้ประกอบการทั่วไปนิยมใช้ และมักจะแสดงรายรับในแบบแสดงรายการชำระภาษีการค้ายในระดัปลำเสมอ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนักเกินไป เพื่อจะได้ไม่เป็นที่น่าสนใจหรือสะดุดตาแก่เจ้าหน้าที่ผู้วิเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี การที่ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติในวิธีการนี้และได้ผลพอสมควรก็เนื่องจากว่า ผู้ประกอบการค้าได้ตระเตรียมหลักฐานการรับจ่ายให้ตรงตามที่ยื่นรายรับ เช่น

1. การออกใบเสร็จรับเงินต่ำกว่าราคาขายที่แท้จริง

การที่ผู้ประกอบการค้าจะออกใบเสร็จต่ำกว่าราคาขายที่แท้จริงนั้น อาจทำได้โดยการไม่ออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ซื้อบางรายอันเป็นเหตุให้ความหลักฐานทางบัญชีกิจการก็จะมีแต่การซื้อสินค้าเข้ามาจำหน่ายโดยไม่มีการขายออก ซึ่งจะทำให้กิจการมีสินค้าคงเหลือตามบัญชีเป็นจำนวนมาก แต่สินค้าไม่มี เนื่องจากได้ขายไปแล้ว ผู้ประกอบการค้าจึงต้องออกใบเสร็จรับเงินแสดงรายรับ และตัดจำนวนสินค้าคงเหลือออกจากบัญชี ใบเสร็จรับเงินที่ออกเองโดยไม่มีผู้รับนี้ ผู้ประกอบการค้าจะตกแต่งประเมินราคาขายอย่างไรก็ได้ ซึ่งส่วนมากมักจะมีการออกใบเสร็จขายในราคาสูงกว่าต้นทุนสินค้าที่ซื้อเข้ามาไม่มากนัก เป็นต้น

บางครั้งผู้ประกอบการค้าอาจติดต่อกับลูกค้า โดยการลดราคาให้แก่ลูกค้าและออกใบเสร็จต่ำกว่าราคาขายที่แท้จริง (จำนวนเงินที่ลูกค้าได้ลดไปนั้นย่อมต่ำกว่าจำนวนภาษีการค้ายที่จะต้องชำระ) ลูกค้าอาจจะพอใจ เพราะซื้อสินค้าราคาถูก และผู้ขายก็สามารถจะนำหลักฐานเหล่านี้ไปเป็นประโยชน์แก่ตนที่จะทำบัญชีแสดงจำนวนรายรับต่ำกว่าความเป็นจริงได้อีกทอดหนึ่ง

2. การออกใบเสร็จสองชุด

การออกใบเสร็จสองชุด มีกิจการเป็นจำนวนไม่น้อยที่ยังคงใช้วิธีการเช่นนี้อยู่ โดยจะทำใบเสร็จไว้สองชุด มีเลขที่ซ้ำกัน เมื่อลูกค้ามาซื้อสินค้าในวันเดียวกัน ผู้ประกอบการก็จะออกใบเสร็จให้แก่ลูกค้าไปทั้งสองชุด ทั้งสองชุดนี้จะรวมเป็นรายรับทั้งหมดของกิจการอย่างแท้จริง และเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีการค้าเวลายื่นรายรับเพื่อเสียภาษีการค้าประจำเดือน ก็จะคำนวณจากใบเสร็จเพียงชุดเดียว และใบเสร็จชุดนี้จะถูกจัดเก็บไว้เป็นหลักฐานในการชำระ ภาษี และ การตรวจสอบต่อไป

ในกรณีเช่นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อกิจการนั้นมีหุ้นส่วนหลายคน และหุ้นส่วนต่างตกลงกันที่จะรวมมือหนีภาษี แต่ขณะเดียวกัน ก็ต้องการที่จะควบคุมการดำเนินของกิจการว่ารายรับที่แท้จริงของกิจการเป็นอย่างไร จึงกำหนดวิธีการเช่นนี้ขึ้นเพื่อให้การขายของกิจการได้ถูกบันทึกไว้อย่างถูกต้องในชุดของบัญชีภายใน

3. การทำบัญชีสองชุด

การหลีกเลี่ยงอีกวิธีหนึ่งที่มีปรากฏทั่วไป แต่ในปัจจุบันนี้ ได้ลดน้อยลงไป ได้แก่การทำบัญชีสองชุด โดยที่ชุดหนึ่งเป็นชุดที่แสดงรายได้รายจ่ายที่แท้จริงของกิจการ และอีกชุดหนึ่งแสดงรายได้และรายจ่ายที่ไม่เป็นจริง แต่ทำไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และใช้ เป็นหลักฐานเสียภาษี การที่วิธีทำบัญชีสองชุดได้ลดน้อยลงไปนั้น มีสาเหตุมาจากทุกวันนี้กิจการต่าง ๆ มีการขยายตัวมากขึ้น จากกิจการที่มีเจ้าของเพียงคนเดียวกลายเป็นหุ้นส่วน บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนมาก การที่จะทำบัญชีสองชุดได้ผลไม่คุ้มจึงได้หันเหไปหาทางหลีกเลี่ยงตามเทคนิคทางการบัญชีมากขึ้น

ข. การไม่บันทึกหลักฐานการรับจ่ายของกิจการ

การหลีกเลี่ยงการชำระภาษีอากรอีกวิธีหนึ่ง คือการไม่บันทึกหลักฐานการรับจ่ายของกิจการ ซึ่งวิธีการนี้ก็มีอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา เช่น

1. ไม่มีการทำบัญชี

กิจการเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีบันทึกรายรับรายจ่ายของกิจการเลย แต่ละเดือนที่เสียภาษีการค้าก็จะแสดงรายรับเท่าที่จำเป็น (ผู้ประกอบการขายบางรายมอบให้เจ้าหน้าที่ช่วยทำการเสียภาษีให้แทน โดยจ่ายค่าบริการให้เพียงเล็กน้อย) เมื่อเจ้าหน้าที่เรียกตรวจสอบก็ไม่มีหลักฐานมายืนยัน หรือนำมาให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ กรณีเช่นนี้อาจจะถูกปรับเพียงสถานเดียวในการไม่ทำหรือรักษาสัญชีไว้ ซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่มากนัก จึงเป็นวิธีการหนึ่งสำหรับบุคคลบางประเภทใช่เป็นการอ้างอิงอยู่เสมอ เพราะเป็นวิธีการที่สะดวกและประหยัด ในการที่ไม่ต้องจ้างคนมาทำบัญชีด้วย

2. ไม่ลงทั้งบัญชีซื้อและบัญชีขายสำหรับสินค้าบางส่วน

วิธีการ เช่นนี้ผู้ประกอบการค้ามีแนวทางปฏิบัติคือ เมื่อซื้อสินค้ามาก็จะไม่ลงบัญชี เก็บสินค้าที่มีใบลงบัญชีเหล่านี้แยกจากสินค้าที่ลงบัญชีไว้ เมื่อมีผู้มาซื้อสินค้าเหล่านี้ก็จะไม่มีการออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ลูกค้า เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีไม่มีโอกาสที่จะนำสืบหรือสอบสวนถึงแหล่งที่มาของสินค้าเหล่านั้น ยิ่งถ้ามีการร่วมมือตั้งแต่แหล่งผลิตจนถึงผู้ขายปลีก หรือจนถึงมือผู้บริโภคทุกชั้นก่อน โดยไม่มีการสร้างหลักฐานไว้ ก็จะเป็นการยากแก่เจ้าหน้าที่ในการที่จะติดตามตรวจสอบมากขึ้น เป็นการทำงานที่เสมือนหนึ่งคนตาบอดเดินข้ามถนน นอกจากจะมีการสำรวจจากผู้ประกอบการค้าเอง (ซึ่งโอกาสเช่นนี้เป็นไปได้น้อย เว้นแต่จะมีการพลัดปลั่งของผู้ประกอบการค้าบางรายเท่านั้น)

3. สินค้าที่ลักลอบนำเข้ามาขาย

ในกรณีนี้ยังสามารถชี้ให้เห็นเจตนาได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมถึงการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งไม่เพียงแต่จะหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากร แต่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีการค้าและภาษีเงินได้ด้วย วิธีการนี้มักจะแนบเนียนซับซ้อนและระมัดระวัง จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการลงโทษอย่างหนักแก่ผู้กระทำความผิดเช่นนี้

ค. พยายามยืดเวลาการแจ้งยอดรายรับเพื่อเสียภาษีให้เนิ่นนานออกไป

เป็นอีกวิธีหนึ่งของผู้ประกอบการค้าที่คิดและเชื่อว่าการสามารถจ่ายชำระภาษีได้ช้าเท่าใด ก็จะเป็นการเพิ่มกำไรให้แก่ตนมากขึ้นเท่านั้น อย่างน้อยก็ได้กำไรดอกเบี้ยจากภาษีที่ชำระช้าออกไปอีก เช่น

1. สินค้าฝากขาย

สินค้าฝากขาย ได้แก่สินค้าที่ผู้ประกอบการค้า นำไปฝากผู้กลดอื่นขาย โดยผู้รับฝากมีต้องลงทุนซื้อสินค้า เมื่อขายได้แล้วจึงจะแจ้งให้ผู้ฝากขายทราบ ในกรณีเช่นนี้ผู้ฝากขายจะเป็นผู้รับค่าขาย ส่วนผู้รับฝากขายจะได้รับเงินจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นไปตามข้อตกลง ผู้ฝากขายจะเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้าจากรายรับการฝากขายสินค้า (ส่วนผู้รับฝากขายก็มีหน้าที่จะนำเงินเฉพาะส่วนที่เป็นของผู้รับฝากขาย ไปเสียภาษีการค้าประเภทการค้าของนายหน้าและตัวแทน)

ปัญหาอยู่ที่ว่า ผู้ฝากขายจะต้องนำรายรับส่วนนี้ยื่นเสียภาษีการค้าเมื่อใด จะยื่นเสียภาษีการค้าในเดือนที่สินค้านั้นถูกขายไปหรือยื่นในเดือนที่ผู้ฝากขายได้รับแจ้ง ในทางปฏิบัติ มักจะยื่นรายรับเสียภาษีการค้าในเดือนที่ผู้ฝากขายได้รับแจ้งจากผู้รับฝากขาย ซึ่งหากได้รับแจ้งหลังจากเดือนที่มีการขายก็เป็นการไม่ถูกต้องตามประมวล

รัฐบาล เพราะตามประมวลรัฐบาลกำหนดให้ยื่นรายรับเสียภาษี การค้าภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่ได้มีการขายสินค้านั้น

2. การขายสินค้าโดยวิธีการขายผ่อนและขายเชื่อ

การขายสินค้าโดยการขายเงินผ่อนหรือเงินเชื่อ เป็นวิธีหนึ่ง ที่ผู้ประกอบการค้าใช้เป็นทางหลีกเลี่ยงภาษีได้โดยวิธีนี้จะทำโดยการมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้าไปก่อนและเก็บเงินภายหลัง โดยการทำสัญญาไว้ เมื่อมีการผ่อนชำระเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะออกใบเสร็จแสดงว่าเพิ่งจะมีการขายในเดือนนั้น ซึ่งไม่ถูกต้องตามประมวล รัฐบาล เพราะตามประมวลรัฐบาล สินค้าบางชนิดที่ขายผ่อนและ สินค้าที่ขายเชื่อถือว่ามียารับทั้งสิ้นในเดือนที่ขาย จะต้องนำไปเสีย ภาษีการค้าภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

การไม่จดทะเบียนการค้า

การที่ผู้ประกอบการค้าไม่จดทะเบียนการค้าตามที่ประมวลรัฐบาลได้กำหนดไว้ เป็นลักษณะการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีโดยตรง ผู้ประกอบการค้าบางรายก็ใ้คิดด้วยความไม่ตั้งใจ แต่บางรายก็มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยง ทั้งนี้ มีสาเหตุเนื่องจาก

ก. ผู้ประกอบการค้าไม่รู้อถึงวิธีการที่จะต้องจดทะเบียนการค้าว่า เมื่อใดประกอบการค้าตามชนิดที่ใครระบุไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้าแล้วจะต้องไปจดทะเบียนการค้า และมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีการค้าด้วย ตัวอย่างเช่น การรับจ้างทำของ ผู้รับจ้างซึ่งมีใ้กระทำการใหญ่โตมักจะไม่รู้ว่าการที่ตนรับจ้างทำถนน กั้นห้อง ทาสี ต่อสายไฟ เป็นต้น จะต้องจดทะเบียนการค้าและเสียภาษีการค้า บุคคลเหล่านี้มีใ้คำนึงถึงหรือสนใจถึงปัญหากฎหมาย ส่วนใหญ่มุ่งที่จะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ว่าจ้างก็มีใ้สนใจว่าผู้รับจ้างเหล่านั้นจะมีใบทะเบียนการค้าหรือไม่ แม้แต่หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจบางแห่งผู้มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ยที่จ่ายจากผู้รับเหมาก็มีใ้สนใจว่าผู้รับจ้างจะมีการจดทะเบียนการค้าหรือไม่ เพราะปรากฏ

ว่ามีการประนีประนอมกันโดยผู้รับจ้างมีใจคิดที่จะเปลี่ยนการค้ำอยู่เสมอ ซึ่งผลที่สุดผู้ที่จะต้องรับผิดชอบชำระทั้งภาษีการค้า เงินเพิ่ม และเบี้ยปรับ ก็คือแก่ผู้ประกอบการค้ำนั่นเอง

ข. ผู้ประกอบการค้ำมีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่จดทะเบียนการค้า เพื่อจะได้อะไรไม่ต้องเสียภาษีโดยถือว่าตนไม่รู้จักกฎหมาย เมื่อถูกตรวจสอบก็ยอมเสียค่าเปรียบเทียบกับทางอาญา ภาษีการค้า เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และเริ่มจดทะเบียนในเวลา นั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ตรวจสอบไม่พบก็ดำเนินการโดยมิต้องเสียภาษีแต่ประการใด เป็นการเอาผิดเอาเปรียบผู้อื่น ในบางกรณีปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ฯ เป็นผู้แนะนำวิธีการเช่นนี้แก่ผู้ประกอบการค้ำ

การแจ้งต้นทุนการผลิตต่ำกว่าความเป็นจริง

ในกรณีที่มีการกำหนดรายจ่ายต่ำกว่าความเป็นจริงมักจะเป็นเหตุการณืต่อเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการค้ำแจ้งรายรับเพื่อเสียภาษีการค้าต่ำ เพื่อให้สมเหตุสมผลคือวิธีดำเนินงานของกิจการ การแจ้งยอดรายรับต่ำแต่ยังคงมีรายจ่ายตามที่เป็นจริง ย่อมทำให้กิจการนั้นดำเนินงานขาดทุน และถ้ามีการตรวจสอบรายละเอียดกันขึ้นก็จะพบว่าจำนวนสินค้าที่สั่งซื้อเข้ามาเท่ากับจำนวนสินค้าที่ขายออกไปมักจะแตกต่างกันหรือเกิดการขาดทุนอยู่เสมอ โดยปกตินั้น การขายขาดทุนเกือบจะเป็นไปไม่ได้ เว้นแต่ว่ากิจการนั้นกำลังจะล้มเลิก หรือสินค้าที่ขายนั้นล้าสมัย ซึ่งก็จะต้องมีตัวปัจจัยมากำหนดการดำเนินงานของธุรกิจ ให้เกิดการขาดทุนขึ้น การแสดงต้นทุนที่ต่ำกว่าความเป็นจริงอาจกระทำดังนี้ ตัวอย่างเช่น

ซื้อสินค้ามา 1,000 ชิ้น ราคาชิ้นละ 100.-บาท รวม 100,000.-บาท

ขายสินค้าไป 1,000 ชิ้น ราคาชิ้นละ 140.-บาท รวม 140,000.-บาท

แต่ได้ดอกเบี้ยเสร็จขายไปชิ้นละ 112.-บาท รวม 112,000.-บาท

ต่อมาผู้ประกอบการค้ำเห็นว่า รายรับที่ได้นั้น เมื่อเทียบกับต้นทุนซื้อสินค้า และรายจ่ายอื่น ๆ ไม่เหมาะสมกับความ เป็นจริงจึงลดราคาซื้อสินค้าให้น้อยลง สมมุติลดต้นทุนเหลือ 80,000.-บาท โดยทำลายหลักฐานการซื้อซึ่งจะทำให้สินค้าที่ซื้อมาขายมีจำนวนเงินน้อยลง แต่ไม่แจ้งจำนวนสินค้า เมื่ออยู่ในงบการเงินจะไม่ปรากฏให้เห็น

หนึ่งโดย บริษัท ก. ซึ่งเป็นผู้ผลิต ทั้งบริษัท ข. เป็นผู้แทนจำหน่ายสินค้าของตน โดยขายสินค้าให้แก่บริษัท ข. ในราคาถูกลงกว่าปกติเพื่อประหยัดการเสียภาษีการค้า เพราะบริษัท ข. จะขายในราคาสูงเท่าใดก็ไม่ต้องเสียภาษีการค้าอีก เพียงแต่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่านั้น ซึ่งเสียจากยอดขายกำไร บริษัท ข. อาจเพิ่มจำนวนรายจ่ายให้มากขึ้นจนทำให้เกิดกำไรเพียงเล็กน้อย เพื่อเสียภาษีเงินได้ต่ำ

การไม่รับรู้น้ำที่ของผู้เสียภาษีการค้า

ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประเทศและสังคมในด้านต่าง ๆ เช่นหน้าที่ป้องกันประเทศ หน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ (การเป็นทหารของชายฉกรรจ์, หน้าที่รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข, หน้าที่เคารพต่อกฎหมาย, หน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ, หน้าที่ใช้สิทธิในการเลือกตั้งและสิทธิออกเสียงประชามติโดยสุจริตซึ่งมุ่งถือประโยชน์ส่วนรวม, หน้าที่รับการศึกษาอบรมในระดับศึกษาภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ เป็นต้น) หน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัตินี้ เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ประชาชนจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติและมีความรับผิดชอบ เพราะภาษีอากรที่ประชาชนเสียไปนี้จะนำไปใช้เป็นตัวเงินค่าใช้จ่ายของรัฐในการบริหารประเทศ เช่น จ่ายเป็นค่าจ้างเงินเดือนให้แก่ข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ และทหาร สร้างถนน ซ่อมอาวุธ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้จ่ายเพื่อประชาชนทั้งสิ้น จึงควรที่ประชาชนจะต้องการความร่วมมือกับรัฐ ด้วยการเสียภาษีอากรตามที่ ถ้าประชาชนไม่ยอมเสียภาษีหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีตามที่กฎหมายแล้ว การบริหารประเทศย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากและล่าช้า

ตามความเป็นจริงทุกวันนี้ ประชาชนบางส่วนมิได้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน เช่น หน้าที่ต่อการรับราชการเป็นทหาร ก็มีการพยายามวิ่งเต้นที่จะให้คนหรือลูกหลานของตนไม่ต้องเข้ารับราชการเป็นทหารเกณฑ์ ถึงแม้หน้าที่ในการเสียภาษีอากรประชาชนบางส่วนก็ไม่ยอมรับรู้น้ำที่ในส่วนนี้ของตน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากสาเหตุบางประการดังนี้

ก. ตามวิสัยเห็นแก่ตัวของมนุษย์ โดยปกติวิสัยของมนุษย์ทั่วไปมีความเห็นแก่ตัวมากกว่าส่วนรวม การเสียภาษีอากร เป็นลักษณะที่กระทำไปเพื่อคนส่วนรวม ประชาชนบางส่วนจึงไม่พยายามรับรู้ต่อหน้าที่การเสียภาษีอากรนี้ เพราะถือว่าตนจะลงมือเสียรายได้หรือผลประโยชน์บางส่วนที่ตนหามาได้แก่ผู้อื่นไป จึงพยายามหลีกเลี่ยงหรือไม่รับรู้ต่อหน้าที่ในส่วนนี้ต่อสังคม ไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนคนไทยบางส่วนไม่เห็นถึงความสำคัญของความยุติธรรมต่อสังคมและหน้าที่ที่ตนต้องปฏิบัติ

ข. มีแบบอย่างที่เคยเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป ได้แก่ บรรดาผู้นำของประเทศ ผู้มีอำนาจทางการเมือง และข้าราชการผู้ใหญ่บางคน รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการติดตามจัดเก็บภาษีของรัฐ เป็นผู้หาทางหลีกเลี่ยงภาษีเสียเอง หรือในบางครั้งเมื่อได้รับหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรก็จะใช้อำนาจหน้าที่ตำแหน่งของตนทำให้เรื่องเงียบหายไป หรือจ่ายชำระเพียงเล็กน้อยพอเป็นพิธี

ค. ประชาชนไม่มีความมั่นใจว่าเงินภาษีอากรที่ตนเสียจะถูกใช้จ่ายไปเพื่อรัฐทั้งหมด เพราะเหตุการณ์เท่าที่ผ่านมา ผู้มีอำนาจทั้งหลายมีความโง่ไม่สิ้นสุด พยายามใช้หน้าที่การเมืองเบียดบังเอาผลประโยชน์ส่วนรวมไปเป็นของตนเอง

ง. เกิดการรวมตัวของประชาชน ต่อสู้ หรือป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่ม เช่น การรวมตัวของหมู่ผู้สร้างหนังไทย เป็นต้น

จ. ความเบื่อหน่ายของประชาชนที่มีต่อหน้าที่ระบงงานของราชการ การให้บริการของรัฐแก่ประชาชนผู้ไปติดต่อ บางครั้งไม่ได้รับการบริการที่ดี โดยเฉพาะการเสียภาษีนี้ประชาชนถือว่าตนเป็นฝ่ายเสีย นานทีจะได้ได้รับการบริการอย่างดี แต่บางครั้งถูกเจ้าหน้าที่ข่มขู่ หรือใช้วาจาไม่สุภาพ (โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคที่ห่างไกลความเจริญ เจ้าหน้าที่นิยมที่จะกระทำตนเป็นผู้มีอำนาจ) หรือเรียกrogateบริการนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด

ฉ. ประชาชนไม่รู้ถึงหน้าที่ของตน นั้นหมายความว่ายังมีประชาชนจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่รู้ว่าตนมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีให้แก่อรัฐ รัฐจะต้องหาทางให้ประชาชนทั่วไปรับรู้ถึงหน้าที่ของตน ผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ทราบว่ามีหน้าที่ต้องจดทะเบียนการค้าและเสียภาษีให้แก่อรัฐ

การพยายามหลีกเลี่ยงเสียภาษีการค้าของผู้ประกอบการค้าด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแจ้งยอดรายรับเพื่อเสียภาษีการค้าต่ำกว่าความเป็นจริง การไม่จดทะเบียนการค้า การแจ้งยอดต้นทุนการผลิตต่ำกว่าความเป็นจริง และการไม่ยอมรับฐานภาษีของผู้ประกอบการค้า น่าจะเป็นข้อพึงสังเกตแก่ผู้บริหารงานการจัดเก็บภาษีการค้าในการหาทางป้องกันมิให้เกิดการหลบเลี่ยงขึ้น เช่น ส่งเสริมการขายตัวของธุรกิจให้อยู่ในรูปของบริษัทมหาชนให้มากยิ่งขึ้น อย่างน้อยที่สุดการลงรายรับรายจ่ายของกิจการก็จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีทั่วไป การพยายามให้ประชาชนได้เห็นว่ ภาษีอากรที่ประชาชนได้ชำระไปนั้น รัฐได้นำไปบริหารประเทศชาติอย่างแท้จริง เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย